

Asia: **Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 23 b ja 60 §:n muuttamisesta**

Viite: HE 35/2019 vp
SiV@eduskunta.fi

Sivistystyönantajien lausunto sivistysvaliokunnalle

Sivistystyönantajat ry:n kanta esitykseen:

- *HE 35/2019 on oikeansuuntainen, esitetty 18 miljoonan korotus lukion yksikköhintoihin on tervetullut ja tarpeellinen.*
- *Samalla muistutamme, ettei lukiokoulutuksen yksikköhinta vastaa todellisia kustannuksia, sillä lukiokoulutuksen rahoitusleikkaus olisi edelleen vuotasolla noin 100 miljoonaa euroa.*
- *Esitämme, että keskimääräiseen lukiokoulutuksen yksikköhintaan tehtävästä leikkauksesta luovutaan asteittain.*

Yleistä

Sivistystyönantajat kiittää mahdollisuudesta lausua opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 23 b ja 60 §:n muuttamisesta. Hallituskauden merkittävin rakenneuudistus on oppivelvollisuuden nosto 18 vuoteen. Oppivelvollisuuden laajentamisen vaikutuksia ja kustannuksia on arvioitava hyvin tarkkaan. Muistutamme siitä, että hallitus on luvannut korvata kaikki oppivelvollisuuden nostosta aiheutuvat kustannukset suoraan kaikille koulutuksen järjestäjille. **On ensisijaisen tärkeää, että ennen oppivelvollisuuden pidentämistä lukiokoulutuksen rahoitukseen tehdään vahvoja panostuksia.** Näin varmistetaan lukiokoulutuksen kyky vastata oppivelvollisuuden pidennyksen tuomiin haasteisiin. **Yksityisten koulutuksen järjestäjien merkitys toisen asteen koulutuksen kaikissa muodoissa on merkittävä.**

Sivistystyönantajat on julkaissut 7.11.2019 ensimmäisen koulutus- ja tutkimusalan barometrin (<https://www.sivista.fi/vaikutamme/tietoa-alasta/toimialakatsaus-ja-barometri/>), jossa arvioidaan alan toteutunutta ja tulevaa kehitystä. Barometri toteutettiin syyskuun lopulla 2019. Tilastotietojen perusteella uusista ylioppilaista 75 prosenttia hakee välittömästi jatko-opintoihin, mutta vain 28 prosenttia jatkaa välittömästi tutkinto-opintojaan. Reilu neljännes ei opiskele vielä reilun kolmen vuoden päästäkään ylioppilaaksi valmistumisesta. Kymmenessä vuodessa jatko-opintojen ulkopuolelle jääneiden osuus on kasvanut 15 prosenttiyksikköä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö lukiokoulutuksen rahoitusmallivaihtoehto -työryhmä (OKM/52/040/2018) toteaa 8.10.2019 julkaisemassaan raportissa, että lukiokoulutuksen rahoituksen tulee olla vakaa ja ennakoitava. Työryhmän mukaan **lukiokoulutukseen tulee suunnata riittävät taloudelliset voimavarat lakisääteisten tehtävien hoitamiseen.** Rahoituksen jakojärjestelmän tulisi työryhmän näkemyksen mukaan perustua jatkossakin selkeisiin laskennallisiin kriteereihin, olla **läpinäkyvää ja ylläpitäjäneutraali.** Raportissa todetaan, että lukiokoulutuksen rahoitusmallia olisi mahdollista kehittää siten, että se ottaisi huomioon nykyistä paremmin erilaiset toimintaympäristöt.

Myös uusi lukion opetussuunnitelma on juuri hyväksytty ja otetaan 1.8.2021 lukien käyttöön. Opetussuunnitelman uusiminen perustui edellisen hallituksen tavoitteeseen uudistaa lukiokoulutusta vastaamaan paremmin koulutustason nostoon. Lukiokoulutuksen vetovoimaa yleissivistävänä, korkeakouluihin jatko-opintokelpoisuuden antavana koulutusmuotona haluttiin vahvistaa ja parantaa samalla koulutuksen laatua ja oppimistuloksia sekä sujuvoittaa siirtymistä lukio-opinnoista korkea-asteelle. Myös opintoaineiden välistä yhteistyötä haluttiin lisätä.

Uudistukset on viety läpi ilman pysyviä rahoituslisäyksiä.

Yksityisillä lukioilla on usein tiivis yhteys perusopetukseen. Heikon jatko-opintovalmiuksien kanssa lukioon siirtyminen voi heikentää oppimiskokemusta ja johtaa opintojen keskeyttämiseen. Tämä vaarantaa hallituksen tavoitteen koulutuksen tasa-arvosta ja koulutustason nostosta. Sivistystyönantajat katsoo, että nuorten koulutukseen tulee, yleissivistävän koulutuksen osalta, panostaa ennen kaikkea vahvistamalla perusopetusta ja lisäämällä lukiokoulutuksen rahoitusta.

Lukiokoulutuksen rahoituskehitys

Sivistystyönantajat on huolissaan **lukiokoulutuksen rahoituksesta**. Hallituksen esityksessä vahvistetaan lukion yksikköhintoja pysyvästi yhteensä 18 miljoonalla eurolla. **Määrärahalisäys on tarpeellinen ja tervetullut**, sillä lukiokoulutuksen rahoitukseen on kohdistunut merkittävästi säästöjä. Säästöt ovat vaikuttaneet ainakin opetuksen tarjontaan.

Sivistystyönantajat katsoo, että vaikka hallituksen esitys vahvistaa lukiokoulutuksen yksikköhintaa hieman, **lukiokoulutuksen yksikköhintarahoitus ei vastaa todellisia kustannuksia**. Uudistuva lukio sekä oppivelvollisuusiän laajennus edellyttävät panostuksia lukiokoulutuksen järjestäjiltä. Tämän vuoksi lukiokoulutuksen rahoitusta on edelleen tarpeellista vahvistaa nostamalla keskimääräistä yksikköhintaa.

Tänä vuonna lukiokoulutuksen yksikköhintaan kohdistuu 16,7 prosentin leikkaus, mikä tarkoittaa, että leikkaus on 1182,19 euroa per opiskelija. Tämä merkitsee kokonaisuudessaan noin 120 miljoonan euron vuosittaista rahoitusleikkausta. Hallituksen esityksen mukaan lukiokoulutuksen keskimääräisestä yksikköhinnasta leikattaisiin jatkossa 996,13 euroa per opiskelija. **Käytännössä siis lukiokoulutuksen rahoitusleikkaus olisi edelleen vuositasolla noin 100 miljoonaa euroa.** Sivistystyönantajat esittää, että **keskimääräisestä yksikköhintaan tehtävästä leikkauksesta luovutaan asteittain.**

Sivistystyönantajat muistuttaa myös **yksityisten koulutuksen järjestäjien investointeja rasittavasta arvonlisäverosta**. Kompensaatiosta huolimatta isoista investoinneista, kuten peruskorjaukset ja opetustilojen laajennukset, maksetaan täysimääräinen arvonlisävero 24%.

Johtaja
Laura Rissanen

Elinkeinopoliittinen asiantuntija
Jussi-Pekka Rode